

bőzség, úgy alkotmányjogilag, mint politikailag kitűnjék.

Ezt a módozatot úgy a magyar főrendiház, mint a képv. előház meg is találta.

A főrendiházban november hó 27-én délelőtt 11 órakor, Desseffy Aurél elnök az ülést megnyitván, jelenti, hogy a hercegprimástól levél érkezett, a melyben bejelenti, hogy december 2-án Ő Felsége császári jubileumának évfordulóján, ünnepélyes istentisztelet lesz. A levelet kéri tudomásul venni s ugyancsak kéri a főrendeket, hogy az istentiszteleten minél nagyobb számban jelenjenek meg.

Ezután Wekerle Sándor miniszterelnök állott fel és az alkotmányjognak megfelelően a következőket mondotta:

A király és nemzet félreértésének szomorú korszakára esik Őfelségének trónralépése. Ám nem szabad elfelednünk, hogy mégis az ő uralkodása alatt erősödött meg a magyar nemzet alkotmányos életében s fejlődése példátlan fokra hágott. Éppen azért hódolattal kell megemlékeznünk s halálát kell adnunk azért a Mindenhatóknak, hogy Őfelségét olyan hosszú élettel ajándékozta meg. Indítványozza tehát, hogy e fölött való örömeinek jegyzőkönyvével adjon kifejezést a főrendiház.

Ugyanezen nap délutánján a képv. előházban Justh Gyula elnök értesítette a képviselőket a december 2-iki istentiszteletről, majd pedig Wekerle miniszterelnök ismételte azokat, amiket délelőtt a főrendek elé terjesztett.

Mindkét előterjesztést úgy a főrendek, mint a képv. előház nagy többsége elfogadta.

A király személye iránt érzett hűs-

törölni a népek sorából; világhatalmasságok nehezkedtek rá, de e maroknyi népek esodálatos erőt adott várakozásában a törhetetlen meggyőződés, hogy Isten választott, nagyra hivatott népe s belőle fog kisarjadosni a világ Megváltója.

Katolikusok! ti nem érzitek magatokban a kiválasztottság méltóságát, nem érzitek homlokotokon az isteni kegyelem fenségét, nem látjátok, hogy ti vagytok a történelem kiválasztottjai, akiknek törzseiből kell megszületnie annak, ki a nehéz idők vezetés csomóit ki akarja bontogatni. Emeljétek már egyszer föl homlokotokat s szilárdan nézzetek szembe azokkal az emberekkel, akik azt mondják: ti már nem számítok. szerepetteket lejátszókatok, új és pedig nem a ti törzsetekből kiváló nemzedéknek kell átvennie a vezető szerepet.

A várakozás e kétséges napjaiban vannak nektek prófétáitok, nagy, lelkes embereitek, kik beszélnek következetes igazságokról, olyanokról, melyek csak győzelmet nyernek, a melyeket talán egy időre háttérbe szóríthatnak, de újabb és újabb alakban kitörnek azok. És ha a sötétség fejedelmét materializmusnak hívják, akkor a várakozások teljességében megjön a spiritualizmus, az ember erkölcsi méltóságának védelmezője; ha pedig ugyanaz a szocializmus álarc alatt csábít ezereket, százezreket, akkor megszületik a keresztény szocializmus, amely

get, halál és szeretetet tehát a magyar is ily formában kifejezhetné anélkül, hogy ebből valamely alkotmányjogi sérelem származhatnék. És ez valódi bölcseségre mutat! Hisz ilyen kölcsönös megértésre, a régi sebek beheggesztésére és az egyetértés szellemének ápolására van szüksége az országnak különösen most, midőn a keleti határon oly vészes felhők keringenek.

Ha összefogunk, ha király és nemzet összetartunk, ha mindnyájan közös munkába állunk, akkor a vészes felhő jöhet, mert az egyetértés sziklafalát nem tudja szétrombolni s a vihar elmúltával virulni fog a haza és nemzet.

Egy talpraesett eszme.

Az E. K. legutóbbi száma igen jeles cikket közöl Dr. Huszár Elemér tollából a passiva assistentia vitatott kérdésében. Cikkirő előadva röviden, de velősen és világosan a passiva assistentia mibenlétét és alkalmazhatóságát előbb a közönséges egyházhoz, azután pedig a Magyarországon érvényes kiváltság szerint, fölveti a következő kérdést: „Lehet-e dispensatio nélküli katolikus pap előtt vegyes házasságot kötni?” És ezen kérdésre az általunk elfoglalt állásponttal teljesen azonos, következő választ adja: „Erről a Ne temere nem szól egy szót sem, tehát az eddigi lehetőséget nem törli el. A passiva assistentia eddig sem jelentette azt, hogy a papnak nem szabad a felekezést intéznie, hanem csak azt, hogy nem szabad rituális szertartást végeznie, a Ne temere által kivált assistentia aktivitása nem követeli, hogy a pap szertartást végezzon, hanem csak azt, hogy direkte a házasságkötésnél való tanuskodás céljából legyen jelen. A dispensatio nélküli vegyes házasságnak katolikus pap előtt való kötésén tehát a Ne temere csak annyit változtat, hogy ezentul nem lehet a pa-

épen olyan hűvel, de sokszorosan erősebb érvekkel hirdeti a jövőt, az összhangzóbb, a megelégedettebb világot. — Hallgassatok az ő szavakra, mert amíg nem lesz hatalmas, erős öntudatotok, önérzetetek, addig nem lesz ambíciótok sem s addig a ti adventetek az üres, tartalom nélküli várakozás ideje lesz, amely kiszívja életkedveteket, életerőtöket; gyáva nemzedéknek pedig nincs létjogosultsága. — Készítsétek tehát el az Úr útját. Kath. egyesületek! költözzön belétek ennek a tevékeny, eleven erővel telített adventnek szelleme, oltások tagjaitokba e feszülő várakozás serkentő nemes tettejéért, emeljétek fel az emberek fejét, hogy tudjanak belenézni a jövőbe s megtudják látni az eljövendőt. Az Igazság előbb-utóbb megszületik s jaj lesz nekünk, ha ránk ereszkedik a zsidók vaksága s nem ismerjük meg Őt. Mert a fásult téltenség elhomályosítja az elmet, kiszárítja a szívet s az Igazságot a szellemi harcban ellenségünknek nézzük, pedig csak a a mi téltenségünknek lesz az ellensége.

Öntudatot és önérzetet katolikusainkba s akkor a mi adventünk bizonytalan felhomályából, szürkeségéből a diadal és dicsőség fényére ébredünk. Fel a fejeikkel! Dolgozzatok! Készüljétek! A gonoszság hatalma fogyatkozásban! Az Úr közel van, készítsétek el az ő útját!

pot megrohanni, hanem előre kell vele megbeszélni a passiv-minimális activ assistentia-t.

Ennek ívetén való megállapítása után cikkirő azon alapos aggodalmának ad kifejezést, hogy a házassalándók, valamint eddig, úgy ezután sem fognak a passiv assistentiaival megelégedni s csaknem minden esetben a protestáns fél lelkeséhez fognak fordulni, hogy ünnepélyesen esküdhessenek meg. Ez eddig érvenyes volt, de ezután érvénytelen lesz. Mivel pedig egy katolikus szülő sem fogja elviselni, hogy a kath. egyház az ő gyermekeit törvényteleneknek tekintse, másképp nem segíthetven ezen, protestánsra lesz, s így megkezdődnek Magyarországon újból a tömeges aversiók, melyek regebb a házasságok könnyebb felbonthatása végett voltak nagy divatban, míg a behozott polgári házasság azokat fölöllegessé tette s egy csapásra megszüntette.

Nehogy tehát a különben oly üdvös Ne temere Magyarországra nézve ily végzetes eredményt szüljön, mivel nem igen lehet remélni, hogy a római Szentzsék a Lambruschini instructiót érvénybe visszaállítsa, a fenyegető veszély elhárítására a következő módot tartja cikkirő a legcélszerűbbnek: „Kapjanak a püspökök felhatalmazást arra, hogy a dispensatio, ha a gyermekek katolikus nevelésére morális érettség van, formális reversalis nélkül is megadassák. Mert a nehézséget legtöbb esetben ez okozza. Igen gyakori eset ugyanis, hogy a ferjnek esze ágában sincs nevelni gyermekeit katolikus nevelésben akadályozni, de erről reversalist adnia erkölcsi lehetetlenség. Ha tehát ily esetben a betűhöz ragaszkodva, a dispensatiót megtagadjuk, ezzel protestáns templomba kényszerítjük a feleket, — a mi ezentul — minthogy ezt érvénytelen házasságnak fognak tekinteni, számtalan esetben apostasiára fog vezetni. Ha ellenben a dispensatiót megadása lehetővé tételnek, ezzel megmentenők a házasság érvényességét s a gyermekek kath. nevelését s nem kényszerítők a katolikus felt apostasiára.”

Véleményünk szerint is ez a modus vivendi a legalmasabb eszköz a különben bekövetkező veszély elhárítására, ha a Lambruschini instructió visszaállítására egyáltalában kilátás nem lehet, s nagyon méltó arra, hogy az illetékes körök azt megfontolás tárgyává tegyék.

O—s.

Az ifjúság részvétele a modern kor küzdelmében.*)

T. Közönség!

Magyarok Nagyasszonya vasárnapján elmult tiz éve, hogy a Szent Imre Egyesület alakítása érdekében nyílt leveletem megirtam. Ez az évforduló alkalom arra, hogy az elmúltakat összefoglalva emlékeztetve visszaidézzem és fölöttök szemlét tartsak.

Amit tettem, nem bánom; meggondolva tettem; emiatt soha semmi szomorúság sem ért, sőt annál több öröm, mondhatni folytonos öröm, ha nem is valósult ügygondolat, mint ahogy reméltem, hiszen a valóság folyamata folytonos, abban szünet nincs, hatása ha nem is látható most még szemmel, fogható kézzel, de mégis észrevehető és később fölismerhető, tapasztalható is lesz.

Az ifjúságból a jóknak tömörülésére szükség van, ezeknek egymásmellé kell állniok,

* Megnyitó beszéd, elmondotta Pál István tb. elnök a kolozsvári Szent Imre Egyesület nov. 11-én tartott ünnepségén.

sorakozniok, ideált választva és tűzve maguk elé. De a keresztény magyar ifjúság minő más ideált választhatna, mint Szent Imrét? Kinek a zászlója alatt tömörülhetne, sorakozhatnék inkább, mint a Szent Imre zászlója alatt, amelyre magyar érzés, hazafiság, vallásosság, tiszta erkölcs van írva? Ebben kell, hogy nőjön és erősödjen a magyar ifjúság, hogy erős magyar nemzet legyen belőle, amely képes legyen élni a hazaért és helytállani minden belső és külső bajjal, veszedelemmel szemben. Ép, erős magyarok akarunk lenni hitben és hazafiságban, Isten és a haza szeretetében, méltók azokhoz az őshökhöz, akik nagyra tették e hazát és tisztelték a magyart.

Jelenleg nagy sikereket nálunk ne keresen senki, nagy eredményeket tőlünk most ne várjon senki, mert habár tudunk is felsorolni nehányt,²⁾ de mi most még csak a készülődés stádiumában vagyunk és ebben a sok munkával úgy el vagyunk foglalva, hogy alig marad időnk most a külső világ számára is valamit produkálni; a jövőre való készülődés nagy munkája miatt erre most nem igen érünk rá.

De a jövőre való készülődés nagy munkájában való minden elfoglaltságunk mellett is a kort figyelemmel kísérjük, nemzetünk életéről, viselt dolgairól tudomással birunk; és hogyha most még nem is veszünk azokban tényleg részt, de irántok érdeklődünk és abból, amit látunk, úgy véljük, hogy nagy átalakulások idejét éljük. Látjuk azt a szinte lázas tevékenységet, amely a társadalom minden réteget át-hatja, igazolomban tart jókat és rosszakat; látjuk a nagy küzdelmet, mely az ellentétes törekvések között úgyszólván élet-halálra foly; ezt látva a mi ifjú verünk is perszül, forrásba jó s alig várjuk, hogy az élet színterére kiállhassunk és a nagy munkában résztvehessünk.

Előre jelezük, hogy mi a nagy nemzeti harcban ahhoz az irányzathoz kívánunk csatlakozni, abban a munkában akarunk teljes erővel résztvenni, amelyk nem felforgat és rombol, hanem konszervál — restaurál; felszedi, összegyűjti a múltnak tiszteletreméltó emlékeit és azokból épít és alkot történeti alapon az egész nemzet javára nagyot, akkorát, hogy annak áldásából minél többeknek jusson, jusson a nemzet minden hű fiának. Így jön létre, ez lesz az igazi nemzeti reneszánsz.

Mi ismerjük nemzetünk erejét, a nagy örömet és képesnek tartjuk, hogy saját erejéből újjaljon meg, szüléssék újra s erősödjenek meg úgy, hogy tovább is magyar nemzet maradjon és ez az ország, Magyarország, az idők végéig, örökre. Mi hiszünk ebben a megújulásban, bizunk abban és bizonyosnak tartjuk, hogy az önmagából, önjerejéből való ezen megújulás egyúttal nagy tisztulási folyamat is lesz, amely forrongásból diadalmasan tör elő a nemes elem, a tiszta magyar szellem, kihányva magából a salakot, amely érvényesülését akadályozta.

És a küzdőfelek ebben a harcban számitanak is az ifjúságra; azt keresik, igyekeznek maguknak megnyerni, a saját táborukba vonni,³⁾ mert tudják, hogy azé a jövő, akié az ifjúság. Mi azonban már választottunk. Restaurálni az ősbök érenyeiben a hazát és úgy vinni azt tovább. Ez a mi törekvésünk, ez törekvésünknek

irányzata, szelleme. Így ismer bennünket a nagy közönség is, a mi közönségünk, amely oly megható, fölemelő, lelkesítő meleg rokonszenvvel van irántunk, mint ahogy legközelebb a múlt évben is tanusította, nem szólvá a mairól.

Isten segítse a nemzetet üdvösön alakulni át és segítsen mindnyájunkat jó magyaroknak lehetni s minden körülmények között maradni is. Üdvözlöm a m. t. közönséget és ünnepségünket megnyitom.

„Dicsértessék . . .”-e vagy „jónapot”?

A határszéli S . . . községben érdekes állapotok vannak.

Kicsiny falucska ugyan, magyarok és románok lóknak ott s ennek következtében két iskola is van: magyar áll. elemi és gör. kel. román iskola.

A lakosság „jól van” egymással. A román turti a magyart, hiszen még vannak ott magyarok.

A kath. magyarság megmentése végett az állam vette át annak idején a községi iskolát, hogy a hazafias és vallásos erület tartassék fenn s így lett a községi iskolából állami elemi iskola.

Furcsa dolog azonban, hogy az áll. elemi iskolában — hiszen itt is a kath. szellem kellene, hogy uralkodjék — furcsa dolog, mondom, hogy a tanító a hitoktató tiltakozása ellenére is megtiltja a gyermekeknek, hogy „Dicsértessék”-kel köszönjenek s e szép és mindenütt szokásban levő köszöntés helyett meghonosította a „jónapot” rided köszöntését.

Szegény picinykék!

Hát nem szabad nekik az Úr Jézust dicsérniök?

Ez a kath. szellem fenntartási módja?

Furcsa dolog!

De hiába, amilyen a meggyőződés, olyan a külső cselekedet. En pedig azt szeretném tudni, vajjon a köszöntés előírásában ki a mérvadó: a hitoktató-e vagy a tanító?

Vagy nem tartozik e az is a vallástanhoz?

Azt hiszem, hogy igen!

Rónay.

H I R E K.

A katolikus népszövetség gyulafehérvári szervezetének

f. hó 6-án vasárnap d. u. 3 órakor az Európa szálló nagytermében

népgyűlése lesz.

Elnöki megnyitót mond dr. Ujfalusi József apátkanonok.

A katolikus sajtóról előadást tart Király Gáspár főgim. tanár.

E nagyérdékű tárgyhöz röviden hozzászólhat minden népszövetségi tag.

Gyűlésünkre hazafias tisztelettel meghívunk és elvárunk minden katolikust.

Gyulafehérvárt, 1908. dec. 1.

A kath. népszövetség helyi szervezete.

— Személyi hír. Püspök urunk, édes anyja társaságában, hétfőn nov. 30-án a delutáni gyorsvonattal székhelyére visszatért. 3/45-kor a székesegyház nagy harangja hirdette örömmünket. Kegyelmes Asszonyunk viruló jó egészségben van, adja a jó Isten, hogy jól érezze magát körünkben.

— Városunkban Öfelsége 60 éves uralkodói jubileuma alkalmából dec. 2-án a kegyelmes Főpásztor úr tartotta a székesegyházban az ünnepi misét teljes segédlettel. A misén nemcsak az ifjúság és az összes hatóságok teljes számmal, de a hívőknek szokatlan nagy száma vett részt úgy, hogy a hatalmas székesegyház egészen megtelt. Az énekkart a papnövédekkel és a gimnázium növendékeivel állította elő Resch L. György karnagy, kik ősrégi magyar egyházi dallamokat adtak elő. A helyőrség számára d. e. 1/21 órakor külön tábortéri mise volt szintén a székesegyházban, — melyen ünnepi pompában részt vett az egész helyőrség. Előtte való este 7 órakor a katonai zenekar járta be a várost s a harangok a székesegyházban fel óráig zúgtak. Dec. 2-án reggel 7 órakor agyűlések és zeneszó hirdette királyunk jubileumát.

— Nevezetes jubileum. Az 1708. esztendőben dec. 6-ika éppen úgy vasárnapra esett, mint az idén, tudniillik advent 2. vasárnapjára. A kétszázéves évforduló azonban nem ezért emlékeztetes reánk nézve, hanem azért, mert akkor rendelte a jámbor Kelemen pápa (9 néven XI.) a szeplőtelen fogantatás ünnepét. Ezen, akkor még csak szépséges, hittől táplált s hitnevelő gondolatot az egyház azóta tényerejű valóságnak nyilatkoztatta ki s ünnepet a kinyilvánítás napjára, dec. 8-ára állapította meg. Mindazáltal nem tartjuk fölöslegesnek ama tényre rámutatni, mert csak édes és üdvösséges lehet reánk nézve, ha ezen évforduló is magasabbra szítjuk szívünkben a szeplőtelen Szűzanya iránt való szeretet lángját.

— Püspök urunk Rómából 23-án este távozott s Velencében a jezuitársaságiak eszűndes és hideg házában egy napig megpihent. Verőfenyes szép nap és a csendes tenger lehetővé tette, hogy San Lazaro szigetén meglátogassa a Mechitaristák érseket és az ott levő noviciátust, ahol a Kis-Ázsiából odaszakadt örmény ifjak készülnek a papi pályára. Gazdag könyvtár, értékes régiséggyűjtemény és kellemesen fűtött templom a zöldelő ciprusokkal beültetett kerttel együtt kedves és egészséges benyomást tesznek a szemlélőre. A tiszteletreméltó őszszakállú rektor kérésére buzditó beszédet is intézett az ifjúsághoz és a látogatás vizsónzásául azt kérte, hogy az eddig gyakorlatban lévő heti szt. áldozást a naponkénti váltsa fel. San Lazaro anyaháza a mi erszébetvárosi derek mechitarista telepünknek.

— Wienből írják nekünk: Püspök atyánk nov. 26-án, csütörtökön reggel egy órai késéssel megérkezett és a Pázmáneum kápolnájában az olasz zavargások miatt vakációzó kispapoknak misézett. Szent miséjén megáldoztak többen Erdélyből odaszakadt hívei közül. Másnap reggel kiosztotta a pápai áldást, melyet Szentegyes Atyánk az ő kérésére az intézetnek küldött. Ebédre megjelentek Altenweisel brixeni és Endrici trienti heregépüspökök, akikkel Rómában a Collegium Germanico Hungaricumban

2) Mindenekelőtt É v k ö n y v ü n k, amelyből már öt kötet jelent meg. elég jelentékeny tartalommal; a Szent Vince Egyesület, a szociális-, az alkoholtelenes szakosztály, s Mária kongregáció szervezése a hittudományi előadások vezetésével, az évközben tartott nyilvános ünnepségek és mulatságok.

3) A szabadgondolkodók, a „Társadalomtudományi Társaság” az ifjúságra vetette magát, a Szent Imre körre is.

együtt tartózkodott. Delután 2 óraker fogadta őt Ő Felsege magánkihallgatáson; azután még 5 adott kispappainak magánkihallgatásokat és 1/5 óraker Budapestre utazott.

— **A Regnum Marianum** vezetése alatt működő pesti Maria-Kongregációk ifjúsága szentséges Atyánk jubileumát lelkesen és méltóan ünnepelte. Advent I. vasárnapján a szt. áldozásra összegyűlt kisebb és nagyobb kongregációk annyira megtöltötték a kapulnát, hogy többen kénytelenek voltak a plebána templomban végezni szt. áldozásukat. Ott is püspök urunk osztotta ki a papai áldást megelőző nap delutánján és reggel is lelkesítő beszédet intézve az ifjúsághoz. Delután 5 óraker nagyon sikerült ünnepélyt tartottak a legényegyletnek központi házában, melynek nagy termei és mellékhelyiségei nem voltak képesek befogadni az érdeklődő közönséget. Az ünnepély fenyőpontja dr. Mihályfi Akos egyet. tanárnak rövid, lelkes és tanulságos ünnepi beszéde volt, mely mindvégig lekötötte a nagyszámú hallgatóság figyelmét. Szent Atyánk tanulságos életrajzát ügyesen feldolgozta párbeszéd alakjában Radványi Kálmán kongregánista. A párbeszédet két V. oszt. tanuló adta elő élelken és megkapóan. Erdősi Károly sikerült költeményét erőszel szavalta el egy VIII. osztályos; amíg a kicsinyek hódolatát: — **Bandika almat** — egy I. osztályos tolmácsolta bátran és ügyesen. A zenét és éneket szintén a kongregánisták pompás összhangban működő zene- és énekkara szolgáltatta Turry Peregrin tizes vezetése mellett. Az utolsó, szintén alkalmi papai himnusz előtt püspök urunk mondott néhány lelkesítő és köszönő szót a közönséghez, amely kedves benyomásokkal távozott a szép és sikerült ünnepélyről.

— **Szentséges Atyánk** gyengélkedése, hála Istennek, csak átmeneti volt és a jubileumi ünnepségek és szakadatlan audienciák természetes következménye. Környezete nagy nehezen reávette, hogy egy napig pihenjen és senkit se fogadjon. Püspök atyánkat ezen pihenő nap után — szombaton fogadta, amikor a farság nyomai ugyan meglátszottak rajta, de semmit sem gyöngítettek érdeklődését edes házában egyházi ügyei és különösen egyházmegyének híteleit iránt. Újabb megbetegedését pedig — hála Istennek — tartós javulás követi.

— **A vatikáni** geográfiai teremben múlt hétfőn nyílt meg a második nagy kiállítás, a melyet szentséges Atyánk jubileuma alkalmából a kath. világ oltáregyesületei rendeztek. Hazánk oltáregyleti (a miénk is!) szintén előkelő helyet foglaltak el. Szentséges Atyánk személyesen nyitotta és áldotta meg az ajándékokat, a melyekkel a hívő lelkek atyai szívének jubileuma alkalmával kedveskedtek. Még aznap este Rómából távozó püspök atyánknak két remek ciboriumot, egy kelyhet, egy szt. olajtartó készletet és egy missálét küldetett szállására, hogy mint sokszor tapasztalt atyai szeretetének külső jeleit, magával vigye egyházmegyéjébe; csak az volt az óhaja, hogy oly templom vagy kápolna kapja, ahol a gyakori és mindennapi szt. áldozás általa annyira sürgetett gyakorlata már meghonosult.

— **Az adventi hajnali misék** (Rorate) hétfőn nov. 30-án kezdődtek; ez nap reggel 6-kor az ünnepélyes róratét Zomora kanonok tartotta fényes segédlettel. Utánna volt a papnöveldében az úgynevezett róraté kolbászos reggeli, mely az előadások alatt a hallgatókban mindig meg szokta hozni az úgynevezett „nyomott” hangulatot.

— **Triduum** a barátok templomában szombaton 5-én kezdődik este 5-kor szt. beszéddel és litanival, vasárnap 6-án szentségimádás és este 5-kor püspök urunk fog prédikálni. 7-én este 5-kor szt. beszéd és litania; ezzel ott befejeztetik az ajátosság.

— **Papai áldás** kiosztás lesz dec. 8-án a székesegyházban a 9 órai püspöki nagy mise alatt.

Delután 4 óraker a székesegyházban ünnepélyes körmenet; a szentbeszédet Komáromy Dezső kolozsvári piarista tanár fogja tartani.

— **Szent András** napját a papnöveldében lefutják s hogy valamiképen a bennrekedés miatt baj ne legyen, a papnövendékek zenedarabjaikat a nov. 29-én tartott irod. iskola gyűlésen adták elő, lelkesen éltetve az intézet rektorát. Hiába' a gazdag és nagy költségekbe kerülő névnapok nagyon okosan kezdenek kimenni a divatból.

— **Tiltott idő.** Azok számára, kiknek a talpa viskét, tehát táncos leányok és bálozni készülő mamák számára föleleveníjük az egyház tilalmát, mely szerint adventi időben egész vízkereztig nem szabad táncmultságban részt venni, még ha katolikus multság is volna a cégér.

— **György Gábor** kolozsvári kaplan, mint örömeit értesülünk, már jobban van. Kívánunk állandó és tartós javulást.

— **Amit régen vártunk**, mai nappal, december 2-án bekövetkezett: az Új Lap igazán új köntösben és tartalomban jelent meg. Ilyennek képzeltük mindig. Hala Istennek, hogy bekövetkezett. Most aztán pártolni ám teljes erővel. Jelszó: vegyük az Új Lapot!

— **Hangverseny.** A gyulafehérvári. katolikus kör 1908. év december hó 3-án (csütörtökön) az „Európa” szálló nagytermében műsoros estély rendez. Kezdeté este 7 óraker. Belépő díjak: személyjegy I. hely 2 kor. II. hely 1 kor. Allohely: 50 fill. Tanuló jegy: 30 fill. A műsor rendkívüli érdekesnek ígérkezik. Közreműködnek: **Oelberg Margit és Krzyzewszky Rezső, Berreck Hilda, Berreck Stefánia, Dr. Cseke Vince, Szekál Mihály, Dr. Adorján Samu és Bihar Béla.**

— **A Kath. Legényegyesület választmánya.** Igen fontos és nevezetes ülése volt a múlt vasárnapon a Kath. Legényegyesületnek. Roska Miklós dr. ismertette behatóan az új ipartörvény tervezetét, melynek kapcsán a választmány több tagja is kiemelte a törvény tervezet néhány szerelmes intézkedését, s egyúttal elhatározták, hogy az ipartestülettel egyetemben négyüléssel is tiltakozni fognak a tervezet szerelmes intézkedései ellen. Határozattá ment azután, hogy a munkásgimnáziumok ügyét úgy az önálló iparosok, mint az iparos segédek melegen pártolni fogják s részt vesznek az előadásokban. Nagy lelkesültséggel fogadták el azután **Hinger József** pénztáros azon indítványát, hogy minden vasárnap delután az egyesület testületileg vonuljon a templomba, hogy az istentelen, vallást megvető szociáldemokráciával szemben tüntessen vallási meggyőződésével. Végül az elnök átadta értékpapirokban azt az ötszáz koronát, amit ezelőtt két évvel ígért a legényegyesületi ház alapjának javára.

— **Huszonöt éves lelkipásztori jubileum.** Megható és főlemelő ünnepe volt nov. 22-e Lemhény anyai- és K. Almás filiális hitközségeknek; ekkor tartotta tiszteletreméltó öreg lelkipásztorunk **László József** alesperes, plébános lelkipásztorokodásának 25 éves jubileumát.

1883-ban választották meg Lemhénybe; az akkori szomorú tanügyi és erkölcsi viszonyok között álló községben rengeteg munka nehezelt rá, de 25 év alatt örökre fiatalos erejével szepen sorjában mindent rendbehozott s ma öregességében nyugodt öntudattal nézhet vissza negyedszázados munkájára. Het tanerőnek felállításra, 4 iskola, 2 rendbehozott templom, papilak, két egyházközség vallás-erkölcsös élete s a betűvetésben tett előhaladása, 1901-ben kiadott predikáció kötete kommentálják ezt a munkát. A környék legerélyesebb emberének, legjobb szónokának ismeri mindenki. Az ünnepelt tiszteletére a két község elüljárósága, képviselőtestülete és tanítótestülete egyik iskola nagytermében 10 pontos ünnepélyt rendezett, mely minden pontján kedves volt és szepen sikerült. Tisztelet az Úr szőlőjében, a pásztoraáció nehéz munkájában dolgozó veteránoknak . . .

— **I. népszerű előadás.** Vasárnap, nov. 29-én tartotta a Kath. legényegyesület első népszerű előadását az Európa szálló dísztermében. Talán megjegyeznünk is fölösleges, hogy zsűfolt ház mellett. Péter János dr. főgimn. tanár olvasott fel nagy készültsegre mutató tanulmányából az erdélyi fejedelemségről. A tanulmány másik részét a második népszerű előadásban fogja felolvasni a komoly és munkás professzor. A nagy figyelemmel hallgatott előadást egy kedves vizjáték követte: Cox és Box cimen. Opra Gyárfás, Benigni Adolf és Szinyi Jolánka mulattatták benne a közönséget. Az előadás egyike volt a legjobbaknak. A második népszerű előadás 'dec. 13-án lesz.

— **Céllövészet** a főgimnáziumunkban. Eddig csak úgy rebesgették, hogy hadnagyok és altisztek járnak be a gimnáziumba, nem tudtuk elgondolni, mi lesz ebből? De most kipattant a titok. A gimn. VII. és VIII. oszt. tanulói egy főhadnagy, a tornatanár és hat altiszt vezetése mellett heti egy delutánon szorgalmasan gyakorolják a céllövészetet s év végén egy Manlicher puskával ellátott kis csapat gyakorlatán fogunk gyönyörködni. Reméljük, hogy egyszer a saját helybeli képviselőit is meghívják erre a gyakorlatra.

— **Nyaradremetén** (Marostorda m.) Molnár Miklós plébános buzgólkodására november 22-én, nagy lelkesedéssel megalakult a Katolikus Népszövetség. Helyi igazgató. Molnár Miklós plébános csoportvezetők: Szekely Menyhárt, Cseresznyés József, Kibédi Albert, Maté Mihály, Kibédi Menyhárt. A tagok száma 104. További taggyűjtés folyamatban van. — **Koronádón** is megalakult a népszövetség 94 taggal.

— **Ünnepély.** A sárpataki róm. kath. iskolában november 29-én X. Pius pápa ötven éves áldozásának emlékére Popp József plébános és Paál Elek kántortartó iskolai ünnepélyt rendeztek. Meleg érdeklődéssel vett részt ezen a hitközség apraja, naggya, sőt a reformátusok is számosan voltak.

— **Megjelent Szent Ferenc naptárának** V. évfolyama. Mint mindig kedves, szellemes; a szórakoztatót összköti a lélekre nézve nagyon, de nagyon hasznossal: arany tanulságokkal. Régi kedves munkásai dolgoztak most is bele: Galambos K., Ankané Dobai M., P. Jánossy B., Anka J. és a többi. Ára 60 fill. Kolozsvár, szentferencendiek.

Udvarhelyi papság gyűlése.

Az erdélyi egyházmegye legnagyobb districtusa, az udvarhelyi esperesi kerület papsága nov. 23-án Székelyudvarhelyen tartotta az évi őszi koronagyűlést, melyen a paptanárok kivételével az oltártestvérek csaknem teljes számban jelentek meg. Nem gondolva a hideg és rossz idő által okozott testi faradalmakkal, a kitűzött időben a szentségi Jézus elé járulánk, hogy tanácskozásként áldását a „Veni Sancte”-s sz. misében leездjük.

Pont II órákor a kerület szeretve tisztelt főesperese kegyelmes szavakkal nyitotta meg a gyűlést. „Az egész kath. világ szemel e napokban Róma fele fordulnak, minden kath. szív oda röpül, minden imádság egyesül Krisztus helytartója imájával, ki a napokban mutatta be az egek Urának aranymiséjét”, mondá ő és a fiúi szeretet melegével felhevített lelkünket, az igazságok erejével megédzett elmenket, Krisztus hitének szárnyaival csakugyan oda röpítette a világ legnagyobb Urának tronjához, hogy bámuljuk az isteni gondviselés nagyságát, ki a szerény tombolói káplánt, az alázatos salanói plebánost a tredirói stallum, mantoda püspöki széke és a velencei patriárkátus állásain keresztül a világ legelső polcára emelte; dacára, hogy mindig azt mondotta: „egyszerű falusi plebános vagyok! Nem illet engem akkora tisztesség, méltatlan vagyok én arra”.

Hat pontban a nagy pápához illő markans vonásokkal rajzolta meg uralkodásának főbb ténykedéseit, úgy, hogy magunk előtt láttuk a krisztusi lelkipásztort, az igazságos bírot és a megalkuvást nem ismerő tanítót gyönyörű jelmondatával: „instaurare omnia in Christo”. És így az udvarhelyi sz. Miklós hegyén egy kis jubileumot ültünk az aranymisé bemutatásának nyolcadán, s ha ajkunkon nem is, de szívünkben visszhangzott: „tartsd meg Isten sz. Atyánkat, Krisztusnak helytartóját”.

A gyönyörű beszéd hatása alatt a mul gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása után szép egyetértéssel és hivatásunk komoly tudatával tárgyaltuk le a 8 pontból álló tárgysorozatot, miáltal észrevehető volt, hogy egyházmegyeink „modernizmusa” nálunk nem létezik, mert a szó helyes értelmében mindenki megvalósulva látta: „ecce quam iucundum fratres habitare in unum”. Miért is egyértelműleg elhatározottat, hogy a püspök úr Ónagyméltósága által elrendelt konferenciákat Udvarhelyen a központban, s a kerület távolabb eső pontjain minden hó első esütörtökének délutánján megtartjuk. Végül unisono megállapodás történt abban, hogy az egyházi főtanhatóság fegyelmi vétség terhe alatt tiltsa meg minden kath. tanítónak az iskolák államosítására való törekvések akár passzív, akár aktív nyilvánuljon meg ez bárhol. Kívánatos volna, ha mindenütt hangoztatnák ezt, mert sok helyen hol nyíltan, hol alattomban ütogeti az államosítás kigyója fejét. Ezt figyelemre méltathatná a zsinat előkészítő bizottság is, nehogy aztán a későn adott orvosság rosszabb legyen a betegségnél. Videant consules.

A szokásos illetek beszoigálatása miatt könnyebbült zsebbel; de a gyűlésen leszűrt tanulságokkal lélekben gazdagon távozott mindenki állomás helyére, hogy a kath. Magyarország reorganisációján, a lelkek üdvén apostoli lélekkel munkálkodjék lankadatlanul angalszivű főpásztorunk és agilis főesperesünk utasításai nyomán. Úgy legyen.

Sóvidéki.

TAN- ÉS NEVELÉS ÜGY.

Legsürgősebb teendők a népoktatás terén.

Elnöki megnyitó a Tanítóegyesületek Szövetsége nyári gyűlésén.

Az Erd. Róm. Kath. Tanítóegyesületek Szövetségének mostani közgyűlése ismét összehozta egyházmegyeink tanítóegyesületeinek képviselőit és más érdeklődő tagjait, hogy a tanítószágot, közösen érdeklődő ügyeket megbeszéljük és jövőidő munkatervünket megállapíthassunk. Napjainkban a közös működés korszakát éljük. Minden foglalkozás és társadalmi osztály emberei tömörülnek, hogy összevetett erővel küzdjenek céljaikért.

Vannak ezek között rombolásra felkészült szervezetek, de vannak s még nagyobb számmal a társadalmi rendnek, bekének a haladásnak előmozdítására alakult egyesületek is. A mi egyesületünk megfelelőleg a tisztas jelzőnek: „katholikus”, mely címet is ékesíti, a legeszményibb javak, a szellemi törekvések szolgálatában áll. Ezek uralmat és további előrenyomulását óhajtja szolgálni teljes erejével. Lehet, hogy sokan találkoznak, akik meglepőbb eredményeket várnának működésünktől, azonnal látható sikereket, mondjuk meg nyíltan, az anyagiakban. Az ilyenek azonban feledik, hogy hasonló társadalmi szervezeteink nagy része az üdvös eszmék terjesztésére, erősítésére vállalkozik s arra törekszik, hogy a társadalmi élet műhelyében az eszményi rész váljék uralkodóvá. Ha ilyen irányban sikerül szívünkben egyegy eltökélést megerősíteni, hogy azt duzzadó tetterővel otthonunkba vigyük, már megvan a kellő eredmény, mivel a nemes elhatározások idővel megtermék gyümölcsüket. Miköz a kertész elvetette pompás virágok magvai is a nedvesség hiányában gyakran nem akarnak fejlődni, míg egyszerre csak, mikor már talán a reménnyel is felhagyott, a dús erő elette kelte az alvó csirákat: úgy kelnek ki és kezdenek virulni a lelkünkben szendergő jó szándékok és nemes eltökélések.

Ha azon kérdések körében szétneznénk, amelyek számot tarthatnának arra, hogy őket egy ilyen jelentékeny és tekintélyes gyülekezet figyelmére méltassa, igen sok kívánhatná az elsőseget, úgyhogy nehéz volna közöttük választani. Én azonban csak három választok ki ezek közül, melyek lelkemet jobban megragadták: a nép hazafias érzésének erősítését, a tanítói működés elmélyítését és az iskolán kívüli oktatás felkarolását.

Hogy a hazafias érzés erősítésére minden vonalon szükségünk van, azt eléggé sajnosan tapasztalhatjuk, noha majdnem hihetetlennek látszik. Hihetetlennek látszik, mivel hosszú éveken át egyebet sem tettünk, mint a hazafias érzelmet, a hazaszeretetet törekedtünk a tanítványaink szívében meggyökereztetni. Mindazonáltal mi történt? A nép ezrei könnyű szívvel hagyták el az ősi rögöket, hogy mindenféle veszedelemnek kitëve magukat a remélt jó keresthez jussanak. Megfeledeztek a szép tanítósokról, melyek mindannyian arra oktatták, hogy mindenféle kötelek a haza földjéhez kapcsolja, megfeledeztek arról, hogy kitartó, erős munkával, értelmességgel és élelmességgel itthon az ismert viszonyok között is lehet boldogulni.

Maga az a körülmény, hogy idegen országokba idegen viszonyok ismeretére vágyunk, bele van oltva az emberi természetbe, sőt az idegen földek járása a gazdag tapasztalatok miatt igen becses, azonban sajnós az alsóbb néposztályoknál a külföldön forgás neveli a

kozmetopolita szellemet és végetekig fejleszti az anyagiias gondolkozást. Ha meg az elvándorlás oly tömegesen lép fel, mint nálunk, pusztítása a járványokéhoz hasonlít s a tömeges kivándorlás a megmondolásk utolsó csillánait is kioltja. A minapában érdeklődtem egy volt tanítványom sorsa iránt, kinek egyik bátyja Amerikában a pénzválság ellenére is kitűnő keresetnek örvend. Éz őt is kivándorlásra készzetti, úgyhogy legközelebb szintén Amerikába szándékozik menni.

Kérdésemre, hogy vajjon nem sajnálja-e itt hagyni ezt a földet, meglehetősen közömbösséggel jelentette ki, hogy miért sajnálná. Éz a könnyelmű gondolkozás viszi ki testvéreinket idegen földre, honnan igen sokan vissza sem terhetnek. Ennek útját állani bármiképpen egyik legszebb feladata minden művelt embernek, de főleg a néptanítószágot tekintélyes testületének.

A második feladat, mely sürgetőleg áll előttünk, a tanító működésének minél hathatóbbabbá tétele. — Népoktatásunk szervezete most már túrhatóleg ki van építve, a törvényhozás gondoskodott a közoktatásügy munkásmának megélhetéséről.

Minden rendű tanítással foglalkozó embernek viszont kötelessége, hogy az iskolák áldása minél mélyebben ágyazza magát. Elsősorban a népoktatás feladata, hogy az elemi ismeretek minden ép elméjű embernek birtokába jussanak. Országszerte nagy azoknak a száma, kik egyáltalában ki vannak zárva az iskolázás áldásaiból; előfordul ez még ott is, ahol iskolák bővében vannak; kivált a szegényebb sorsú szülők gyermekei tartoznak ide, kiket ruházattal sem tudnak ellátni, hozzátartozóik. Ilyen esetben a közseget kellene kötelezni, hogy az iskola áldásos működése számukra is biztosítható legyen. De amellet, hogy közreműködünk abban, hogy még a legszegényebb is eljárhaszon az iskolába, magának az oktatásnak is nagyon gondosan kell történnie. Nem tudom, vajjon a Székelyföldön is előfordul-e, de Gyulafehérvár környékén találkozik az ember olyan egyénekkel a köznépből, akik huszon fölül már nem tudnak biztosan számolni. Olyanok is tömegesen találkozunk, kik az írás-olvasás ismerete nélkül kerülnek be a vidékről a városi alsófokú városi ipariskolába, ahol egy évig kell vesződniök, hogy az írás-olvasás elemeit megtanulják, miatt el van előlük zárva az út, hogy életkoruknak megfelelőleg magasabb fokú életpályáikhoz nélkülözhetetlen ismeretek birtokába jussanak. Minő alacsony színvonalon áll honpolgárok válhatnak azokból, kik életük legfogékonyabb éveiben még csak a legelembb ismeretekkel küzködnek. Egyébiránt a Székelyföld felnőtjei között és tömördek analfabéta van. Ily alacsony műveltségi fokon áll emberekől bizonyára nem is válhatnak oly földművelők, mint Hollandia lakosai, sem oly magas szakértelemmel büszkélkedő iparosok, mint aminek a németek, belgák, franciák, sem oly élelmes és vállalkozó szellemű kereskedők, üzletemberek, mint az angolok.

Hogy a mi népünk csak meg is közelíttesse ezeket a bámult szorgalmú népeket, még az sem elég, hogy kitűnőbbnél-kitűnőbb iskolák álljanak rendelkezésünkre, még azonkívül sok faradalomra kell vállalkoznunk. Mindenekelőtt vállalkoznunk kell az iskolán kívüli oktatás vitelére.

Közel tizenöt éve annak, hogy a nagy néptömegek oktatásának ezen módja általánossá vált. Most már évről-évre mind nagyobb tért hódít magának a felnőttek művelése, úgyhogy napjainkban alig van város vagy nagyobb község, melyben különböző tanfolyamok vagy legalább felolvasások ne rendeztetnének. Szükség

is van erre, mivel az újságokon kívül másnemű szellemi táplálékot a nép nem igen kap vagy ha épen kapna is, nincs érkezőse, hogy a könyvekkel hajlódjék. Ezért a műveltek kötelessége, hogy az újabb haladás vívmányaival megismertessék az egyszerűbb népet. A történelem, földmívelés, a különböző iparágak számos részlete elég érdekes és fontos arra, hogy előadások útján minél szélesebb rétegekkel megismertessük. Vannak ismeretágak, melyek mindamellett, hogy a földművelésben nélkülözhetetlenek, megis teljesen figyelmen kívül maradnak. Így érthető, ha szakemberek: gazdák és erdészek, ki országrészüket beutazzák, nyíltan hangoztatják, hogy országrészünk száz évvel van elmaradva a föld okserű művelésében Magyarország nyugati részétől.

Ez oly lesújtó tapasztalat, melyen segíteni mindenkinek kötelessége, akinek módjában áll. Felolvasások útján lehetne továbbá a kedvet felebresztani az ipari foglalkozások iránt, melyek nálunk meg meglehetősen népszerűtlenek. Folyton halljuk a vészkiáltást, hogy hazánk kereskedelmi mérlege passiv, hogy sok millió értékekkel többet hoznak be, mint amennyit kivisznek, de a munkás kezek hiányában ezt a többletet biztosítani nem bírjuk. Még éppen olyan szívósan be van rögzödve most is belénk az ipari foglalkozások iránti ellenérzés, mint 100 vagy 200 évvel ezelőtt. Mily nagy és fontos feladatot teljesítené minden egyes közülünk, ha minél több serdülő gyermeket tudna megnyerni az ipari vagy kereskedői pályának.

Nem új dolgokat hirdetek ezzel, mivel a szaklapok mindezeket a kérdéseket bőven tárgyalták és tárgyalják.

De hiszen az ígérhetőség is nem egyébe, mint ugyanazon alapvető igazságoknak gyakori felújítása, hogy a hívő lelkekben annál mélyebben meggyökerezzenek. A jó barátok is hány-szor felemlítik azokat a törekvéseket, küzdelmeket, melyek előttük állanak, hogy annál erősebbé, szilárdabbá edződjék akarati elhatározásuk tevékenységük irányításában! És mi más a mi szövetségi gyűlésünk, mint egy nagy baráti kör, melynek minden egyes tagját azonos törekvések hatják át.

Ha a feljebbí kérdésekben munkára vállalkozunk új téherrel sem halmozzuk el magunkat, mivel tulajdonképen mindegyik beletartozik a népoktató ideálisan szép hivatásába. Nem nagy tetteket vár a társadalom tőlünk, hanem a mindennap megújuló nekihuzdulás apró cselekedeteit. Azonban ne feledjük el, hogy a legszebb templomok, paloták is nem sziklaóriásokból vannak összerakva, hanem kisebb kövekből. A nemzeti művelődés temploma szintén ezer meg ezer munkás tanító mindennap ugyanegy célra irányuló cselekvése, buzgósága által épül fel. Ha ezen buzgóságban egymás lelkesítése által megerősödünk és új elszántságot viszünk magunkkal a vallásunkért és nemzeti művelődésünkért folytatott küzdelmünkre, akkor Szövetségünknek gyűlései nem hiabavaló összejövetelek.

Péter János dr.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Új könyvek.

* A Szent-István-Társulat, hogy immár félszázadnál hosszabb idő óta becsülettel szolgált rendeltetéséhez hű maradjon, új könyveit mindig oly céllal írta, hogy azok lehetőleg hasznos munkalói lehessenek a katolikus közszellem felebresztésének és erősítésének. Az irodalom eszközeivel mindig a társadalom azon rétegeinek hitét, erkölcsét és világnézetét támogatja, amelyeknek buzgó vallásossága záloga a társadalom jövőndő bekegyének, a keresztény és magyar gondolkodás mindenkor érvényesülésének. Két-három évtized múlva a ma még kis pajtasai körében gondatlanul mulatozó ifjú lesz a haza sorsának intézője, a két-három évtized múlva a ránk következő események szekerének rudját igazgatja tehát, aki ennek az ifjúságnak lekebe kitorölhetetlen betűkkel igyekszik bevenni a hithez és hazához való hűség parancsát, a jó mellett való kitartásnak, a meggyőződéshez ragaszkodó állhatatosságnak kötelességét s az elveket lelkesedéssel vívott harcoknak felemelő voltát. Az igazság, a becsület, s keresztény elveink diadalmaskodásáért vívandó közeleti harcok sikerét készíti elő, aki a gyermekek fogékony lelket jóelőre ezen küzdelmek felemelő tudatában és kötelesség-voltával tölti meg.

Az ifjúság körében ma járványként terjedő fantasztikus detektív regényeknek s az ezeknél még sokkal veszedelmesebb pornografikus munkáknak egyetlen ellenszere a szépen megírt s művésziessé kiállított jó irányú ifjúsági irat. Azoknak a káros hatásait csak az ezekből kiáradó sok szemlelmi haszon ellensúlyozhatja. Szépen megírtnak s művésziessé kiállítottnak kell azonban lenni az erkölcsös hatások előidézésére szánt munkának, mert e tekintetben ellenfeleink már a gyermekeket is elkényeztetették s érdekessé és szépen pótolván a jót, esztetikai igényeiket fölesigázták.

A Szent-István-Társulat ily irányú karácsonyi újdonságai kielégítik a legkényesebb kívánságokat is. Kiállított dolgában nem kell szégyenkezve felhuzódniok egy magyar nyomda produktumai mellett sem, a tartalom s a megírás talpraesottságáról pedig kezesség a szerzők irodalmi múltja. *Károly Ignác könyve* az igazi életéről szól. Fejtetegi mindazokat az erényeket és bűnöket, s mindazon erényekre és bűnökre esagoatót alkalmat, a melyekért és a melyekkel a mai társadalmunkbeli fiunknak küzködniök kell. Megnyugtát, felvilágosít, lelkesít, erős akaratot támaszt, nagy elhatározást ébreszt. Költömes előadási módja szórakoztat; nagy igazságai, súlyos érvei a lelkekben világgosságot gyujtanak. Nem morális elvek száma, felsorolása és taglalása a munka, hanem végig lebilincselő s kis-olvasói körében a legszebb eredményekkel biztató olvasmány. — Nem életelvek fejtetések formájában, hanem megkapó erővel s nagy művészettel megírt regények keretében ajánlja és lopja bele az ifjúság lékébe a Károly Ignác könyvének tanulságait *Dickensnek Kis Dorrit s Bokor Malvinnak Szirányi család* című regénye. Naivitás volna tőlünk Dickent felfedezni és ajánlani. Regényeiről minden litteratus ember tudja, hogy azok a nemes élvezeteknek gazdag forrásai s a Szent-István-Társulatnak e regények átdolgoztatása által már eddig is elért eredményei a legkedvezőbb hangulatot készítettek elő az újonnan átültetett regény fogadtatásához is. *Bokor Malvin* munkája igen jól illik a Dickens regény mellé. A munka becsületét és dicsőségét

hirdeti, s a mi társadalmunkból a mese kibogozása közben iparkodik az olvasó szívébe csepegtetni a Dickens-regények állandó tanulságait és elveit. (Folytatjuk.)

CSARNOK.

Az egyházmegyei zsinatról.

(Folytatás.)

A plébániai könyvtárak érdekében is lehetne valamit határozni. És pedig a) már meglévő plébániai könyvtár művei legyennek mind bekötöttek, számozva és szekrényben elhelyezve; b) dr. Haynald bíboros-érsek rendelete szerint, ahol a lelkész intestado hal meg, ott annak könyvtára egészen, más helyeken pedig annak legalább fele, (a latinnyelvű és a teológiába vágó művek) a plébániai könyvtárba illessek; — csak a szépirodalmi műveket vihessek el a rokonok; de árvézni semmit se engedessék a könyvtárból. Hisz ezért úgy is alig adnak valamit. A butorzatból is lehetne fundus instructus teremteni, mikor egyesek elhalaloznak, hogy a kezdő utódnak könnyebb legyen működését adósság nélkül megkezdeni.

*

A papi nyugdíjalap kérdésénél mondassék ki, hogy a) mindenki köteles jövedelmének pl. 5% ót évenként befizetni, a püspök is, kanonok is, más beneficiatusok is; — b) kanonoki kinevezéskor és nagyobb beneficiumok elnyerésekor 100—100 koronát kell adni a nyugdíjalap számára; — c) aki végrendelet tesz, szintén köteles erről megemlékezni és vagyonának legalább 20% ót a köteles erre testalni; — d) Aki pedig a b intestado hal meg, annál a hagyaték 1/3-a legyen a templom, 1/3-a a rokonoké, 1/3 a vagyon a nyugdíjalap; — e) Püspöki és káptalani hagyatékul is, ha ab intestado hal el valaki, kapja a nyugdíjalap legalább 1/6 részét a hagyaték; — f) ugyanez kapja az üres állumok jövedelmének fele részét és az intercalaris jövedelmek 1/10-ed részét királyi jóváhagyás mellett.

Ily módon a nyugdíjalap gyorsabban gyarapodnék és akkor egy-két „papi otthon” lehetne alkalmas helyen mielőbb letesíteni a nyugdíjas és beteges papok számára, — melynek vezetését apácák vegeznék. Nem lehetne-e pl. egyet Petrozsenyben letesíteni az ottani apáca-kórházzal kapcsolatban!?

*

A szegénysorsú és a nyugdíjaspapok temetéséről és ennek költségei-

**Támogassuk szívvel-lélekkel, vagyis
tollal és pénzünkkel az egyházme-
gyénk érdekeit szolgáló ezen egyet-
len lapunkat.**

ről is jó volna értekezni. Rendezzé ezt teljhatalommal a kerületi esperes, (ki esetleg a rokonokat is meghallgatja, ha jelen vannak); a költségeket pedig táviratilag előlegezze a nyugdíjalap, ha a hagyatékban nem lenne. A hagyaték mindenkéltől a temetési költségeket viselne; — ha pedig annyi sem marad, akkor ezt a nyugdíjalap fődözné. Viszont minden lelkes hagyatéka köteleztnék legalább egy-két csendes misére alapítványt tenni a boldogult lelkiüdvéért. Kaptalanbeliekért misé ott is fudáltatnék, hol valamikor lelkipásztorkodtak.

Mivel F. úr szavai szerint: „mindenkit érhet baleset”, köteleztnék minden pap életét legalább 2000 koronáig biztosítani, pl. tehetetlenség esetére és 60 éves korra. Ezt is a nyugdíjalap kezelné oly feltételek mellett, minőket szab pl. a gazdák országos szövetekezete. Aki hamarabb elhal, annak életbiztosítási összegét 1/2 részben a rokonok, 1/2 részben a nyugdíjalap kapná. Viszont tehetetlenség esetén és 60 éves korában a biztosított összeg jól esnek mindenkinek. Aki nek pedig időközben a d o s s a g a i mutatkoznak, első sorban ezek kiegyenlítésére fordítatnék ez, mi a fópasztort és a papságot sokkal lemelenségtől és a papság meghurcoltatástól megmentené.

Sőt szervezhetne a papság saját körében és a tanítókkal egyesülten egy önéleglyező szövetekezetet is 1—1 korona heti betét kötelezettséggel! Aki nek tetszik 3—5 vagy akár 10—20 részvényt is válthatna 1—1 könyvecskére. Minden ily szövetekezet 6 évig tartana, s a 6 év eltelével liquidálna, amikor 1—1 részvényt után 6x52 = 412 K. tőket és ennek kamatait kapnák a részvényesek. Köteleztnék minden pap legalább 1—1 részvényt iratni és a befizetéseket havonként előlegesen teljesíteni. Így a fiatalok is hozzácsoknának csekély jövedelmekből valamit felre rakni, s mikor valaki plébániára megy, volna miből az első berendezkedést fődözni. Nekem is igen jól esett, mikor ily szövetekezetből 5 részvényt után 1600 koronát kaptam az első berendezkedésre. De plébánosoknak is jól esik, ha apránként valamit megtakarítanak, s később ezt tőkésítve megkapván, ezzel valamely nagyobb beruházást vagy más szükségletet fedezhetnek. Így aztán nem kerülnek adósságra és ha pl. betegség lepi meg őket, van miből orvosoltatni magukat, vagy fedezni egyes furdőzesek költségeit.

Ha pedig valaki véletlenül megszorulna és ki nem kerülhetné, hogy hitelezzen, akkor itt könyvének befizetése erejéig váltó nélkülül és mérsékelt kamatra kapna kölcsönt, melyet negyedévenként törlesztve, esetleg a könyv elszámolásakor kiegyenlíthetne. Mennyi megaláztatástól és más kellemetlenségtől lenne így a papság megoltalmazva?! Nem kerülne uszorások kezébe s a fölött kölesön biztos fedezetet nyerne! . . .

Minden harmadik évben új kurzus nyíthatnék, melybe részvényeket válthatnának a tanítók, kántorok és egyházközpontok is. Annál szorosabb képesök fűznék ezeket a papsághoz. A teendőket pedig egy fizetett könyvelő és ellenőr elvégezhetné a központban, az igazgató és választmányi tagok felszámoláskor kapnának valami

tiszteletdíjat fíradózásaiért. Kívánatra bővebb felvilágosítással szolgálok és a szervezésben a rendelkezésre állok.

Keletéri.

Szerkesztő üzenete.

Borromeus Győr. Leh-telenség két lap szerkesztése mellett még „egy szép szentbeszédet is írni”. Vannak hivatottabbak.

T. L. K.-Szent-Pál. Az utolsó cikk is megjött. De előbb dr. Cserni cikkeit kell leközlőnöm; még van kettő s azután sorra kerülnek az Önéi. Üdvözet.

Borsos cikkez. Hát nem merem kiadni. Azért, hogy az udvarhelyi a kegyes adományok gyűjtésében a „legszerényebbek egyike” s a Szentföld teljes távollétében tündöklök — nem lehet következtetni az ottani papság buzgóságára. Hisz annyi gyűjtés van egyházmegyénkben: egyik másik kerület ezt vagy amaz az irányt karolja fel nagyobb buzgósággal. Szentföldről írva így zárójel (hogy földnek miért föld, azt értem; de hogy miért szent, azt bárha régi megrögzött erdélyi mokány vagyok, ma sem értem.) Hát ha valaki megmagyarázza kegyednek e lap hasábjain! Üdv.

Propria laus . . . ha ezt az elvet követjük a tudósításokban, akkor bizony . . . köszönet.

Alapítottatt 1840-ben. 1890-ben állami ezüstéremmel kitüntetve. . .

Hönig Frigyes
cs. és kir. szabadalmazott haranggyár, ARAD, Rákoczy-utca 11—28.

Ajánlja a hangoknak előreváló meghatározásával

saját találmányú cs. és kir. szabadalmazott harangjait, melyekkel igen tetemes súly és armegtakarítás éretik el, p. u. egy ilyen szabadalmazott 260 klg. súlyú harang hangja egy más regibb szerkezetű 460 klg. harang hangjával egyenlő.

A legújabb ingó rendszerű forgatható vasharang felszerelést, melyek a tornyot nem rázkódtatják, járások oly könnyűed, hogy egy gyermek is több harangot húzhat egyszerre.

Régi harangoknak ilyen forgatható könnyen huzható vasszerelésre való átalakítását, — repedt harangoknak újraváló ontését vagy csekély felülüzítés mellett való becserélését.

Tüzmentes és szilárd vasharang-állványokat. Több évi szavatolás. Kedvező fizetési feltételek. Kepes árlapot és költségvetést díjmentesen küld.

Tisztasága **30.000** koronával szavatoltatik.

A konyhában és házban
mindent, ami egyáltalában mosható és tisztítható, csakis

Schicht szarvaszappanával

tisztítsunk. E szappan évtizedeken át folytatott beható és lelkiismeretes tanulmányozásnak eredménye. Mossóereje rendkívüli, szavatolt tiszta és ment minden káros keveréktől. Gond nélkül használható tehát minden tisztítási célra, még ott s, hol közönséges szappan felmondja a szolgálatot vagy különös gondosság szükségeltetik.

Az adventi szentidővel kezdődik

Dr. Prohászka Ottokár szekesfehérvári püspök úrnak legutóbb megjelent nagyszabású műve:

Elmélkedések az evangéliumról.

E kiváló mű finom bibliapapírra van nyomva s kis 8-adrét alakban 736 oldalra terjed. Ára vászonkötésben 8 kor., bőrkötésben 10 kor. Kapható Buzárovits Gusztáv könyvkiadóhivatalában Esztergomban.

Ugyanott kapható az illusztris szerzőnek eddig megjelent többi nagybecsű műve is, úgymint: **Isten és a Világ. Különös tekintettel a természetudományra.** Második kiadás. Nagy 8-adrét, 250 oldal. Ára füzve 2 kor. 40 fill., kötve 3 kor. 40 fill.

A keresztény bűnbánat és bűnboesánat. A budapesti m. kir. tudományegyetem hittani kara által a Horváth-féle jutalommal kitüntetett pályamunka. Második kiadás. Nagy 8-adrét, 225 oldal. Ára füzve 4 kor., kötve 5 kor.

Föld és Ég. Kutatások a geologia és theologia érintkező pontjai körül. Harmadik kiadás. Nagy 8-adrét, 462 oldal. Ára füzve 6 kor., kötve 7 kor. 50 fillér.

Dominus Jesus. Nyolc konferencia, melyet a budapesti egyetemi templomban tartott dr. Prohászka Ottokár. Második kiadás. 8-adrét, 118. oldal. Ára füzve 1 kor. 20 fill., kötve 1 kor. 80 fillér.

A diadalmas világnézet. Második kiadás. Nagy 8-adrét, XII. és 292 oldal. Ára füzve 4 kor., kötve 5 kor. 20 fill.

Egyben ajánlom a fűdő urak becses figyelmébe dúsan berendezett és nagy választéku szent kép, rózsafüzér és imakönyv raktárat a legutjánysabb árak mellett.

Mutatvány küldeményeket választás végett, valamint minta-képeket kívánatra szívesen küld

Buzárovits Gusztáv
könyvkiadóhivatala, könyv- és műkereskedése Esztergomban.

AKINEK

eladó birtoka van, vagy aki birtokot venni akar, vagy ha eladásra szánt könyvtára, irodalmi műve, zeneeszköze, festménye, régi könyve, olajfestésű képe, szobra, fegyvere, régi pénze, ékszere, butora, háztartási, gazdasági és más értékes eszköze van, az hirdessen a **KÖZMŰVELŐDÉS**BEN mely lap a felsoroltak iránt érdeklődő közönség körében forog leginkább közkézen. **Egy szó 5 fill.** Czim: **Közművelődés kiadóhivatala,** (Papp György könyvnyomdáj) Gyulafehérvárt.

1) Talán egy erre alkalmas nyugdíjas pap vagy egy nyugdíjas tanító.

Papp György könyvnyomdája Gyulafehérvárt.

Legujabb könyvnyomda Alsófehérvármegyében.

Szállítója és nyomtatója:

a Nagyméltóságu és főtisztelendő erdélyi püspöki hivatalnak, a gyulafehérvári ev. ref. esperesi hivatalnak, az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulatnak, a Gyulafehérvári róm. kath. főgimnáziumnak, a Gyulafehérvári kir. törvénytársaságnak és kir. ügyészségnek, Gyulafehérvár sz. kir. város tanácsának, a Gyulafehérvári takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári népbank részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári „Julia“ takarékpénztár részvénytársaságnak, a Gyulafehérvári püspöki elemi és polgári leányiskolának, a Gyulafehérvári állami elemi és Gyulafehérvári iparos és kereskedő tanonciskolának, a Gyulafehérvári kir. közjegyzői hivatalnak, az összes ügyvédi irodáknak, a gyulafehérvári és vidéki nagyobb kereskedő cégeknek, a Gyulafehérvári „Johanna“ gőzmalomnak, a Zalatnai állami kőfaragó és kőcsiszoló ipari szakiskolának, a Zalatnai takarékpénztár részvénytársaságnak stb. és az erdélyrészi róm. kath. lelkészi hivatalok egy nagyobb részének.

♦♦♦♦♦ **Allandó kiadványai:** ♦♦♦♦♦

KÖZMŰVELŐDÉS

Politikai, társadalmi, rk. vallásirodalmi és szép-

♦♦♦♦♦ Irodalmi heti közlöny. ♦♦♦♦♦

Az erd. róm. kath. Irodalmi Társulat
tulajdonában.

XXX-ik évfolyam.

Gyulafehérvári Hírlap

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdasági

♦♦♦♦♦ hetilap. ♦♦♦♦♦

Saját tulajdonában.

XXVI. évfolyam.

Erdélyi Oltáregyes. Lap

Az oltáregyesületek hivatalos közlönye. V. évfolyam.

Megjelenik füzet alakban havonként egyszer két nyomtatott iv terjedelemben.

Előfizetési ára egész évre 2 korona.

E nyomdában jelentek meg továbbá és kaphatók a következő művek:

PÜSPÖKMEGYEI ZSINAT.

Irta: Forster János, szentszéki tanácsos.

Háromszáztizenkét sűrűn nyomtatott oldalon tájékoztat ezen az olvasó külön észrevételeinek feljegyzésére szolgáló margóval ellátott vastkos füzet a megyei zsinat megtartásának módjáról és szükséges előkészületeiről, az erdélyi speciális viszonyok tekintetbe vételével, a következő tartalom-jegyzék szerinti sorrendben: Előszó. — A zsinatról általában. — Megyei zsinat Erdélyben 1822-ik évben. — A kolozsvári 1848. évi zsinat (?) — A megyei zsinat előkészítése, — összehívása, — helye és ideje, — tagjai, — hatásköre, — tisztviselői. — A zsinati ügymenet leírása. — A zsinat tárgyalási anyagáról. — A hitigazságok hirdetése. — A prédikálás, hitoktatás. — A szentségek. — A keresztség. — A bérálás. — Az Eucharistia. — A bűnbánat. — Az utolsó kenet. — Az egyházi rend. — A házasság. — A papság tökéletes élete. — A testületi tisztesség. — A pap háztája. — Testületi szellem. — A zsinat egyéb teendői. — A szerzetesek ügye. — A hívő nép erkölcsi nevelése. — A hivatalos ügykezelés. — Az egyházi bíráskodás. — Zárószó.

A füzet ára 2 korona. Bérmentes küldéssel 2 kor. 20 fillér.

Intenciók könyv.

(Liber intentionum.)

A szentmisék naponkénti folytatólagos végzésének kimutatására szolgáló rovatos könyv akár egyes áldozároknak, ad personam, akár nagyobb egyházak vagy szerzetesestestületek sekrestyeigazgatói számára.

- Ára 1 kor. 60 fillér, portómentes küldéssel 2 korona. -

Az élet értéke és jelentősége.

Bilczewski József lemergi püspök körlevele a középiskolai tanulókhöz. Ford. Szporni János, főgimn. tanár.
Ára 20 fillér.

A gyermekek házi neveléséről.

Irta: Bálinth György.

Ára 10 fillér.

Papi nyugdíj könyvecske. Ára 20 fillér.

Lelkészi hivatali nyomtatványok, püspöki, esperesi, lelkészi címmel nyomtatott levélpapírok, levélborítékok stb. stb. nagyraktára.